

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 464/2020-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. októbra 2020 zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Annou Lacovou, Pražská 4, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Ružomberok v konaní vedenom pod sp. zn. 5 D 88/2017 a sp. zn. Dnot 44/2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola
2. apríla 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného

práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Ružomberok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 D 88/2017 a sp. zn. Dnot 44/2018 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ ako zákonný dedič v tretej skupine je účastníkom dedičského konania po poručiteľovi zomrelom 17. júna 2017 a ktoré bolo prejednávané notárkou [REDAKOVANÉ], poverenou okresným súdom.

2.1 Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol, že ani po uplynutí 15 mesiacov od smrti poručiteľa nebol upovedomený o zahájení dedičského konania súdom prvej inštancie a bez náležitého vyrozumenia ponechal súd aj jeho písomnú žiadosť o oznámenie aktuálneho stavu konania zo 7. augusta 2018 a 10. septembra 2018.

2.2 Notárka poverená prejednaním dedičstva písomným podaním z 12. septembra 2018 ospravedlnila svoju nečinnosť množstvom iných nevybavených spisov a čerpaním dovolenky. Sťažovateľ bol 25. septembra 2018 upovedomený notárkou o začatí dedičského konania a zároveň mu bolo doručené upovedomenie o dedičskom práve a o tom, že poručiteľ zomrel so zanechaním závetov. Kópie závetov neboli prílohou zaslaného upovedomenia o dedičskom práve, a preto sťažovateľ telefonicky požiadal notárku o ich zaslanie. Kópie závetov poručiteľa boli sťažovateľovi zaslané 10. októbra 2018. Sťažovateľ podaním z 2. novembra 2018 namietol absolútnu neplatnosť závetov poručiteľa.

2.3 Od novembra 2018 bola vo veci poverená notárka nečinná, telefonicky sa sťažovateľovi s ňou nepodarilo skontaktovať, a preto požiadal notárku o možnosť osobne nahliadnuť do dedičského spisu sp. zn. 5D/88/2017, Dnot 44/2018. Nahliadnutím do spisu 27. februára 2019 sťažovateľ zistil, že v dedičskom konaní 21. novembra 2018 prebehlo bez jeho účasti pojednávanie, na ktoré nebol ani len predvolaný. Pri osobnom štúdiu spisu v kancelárii notárky bolo sťažovateľovi doručené uznesenie okresného súdu prostredníctvom notárky [REDAKOVANÉ] poverenej okresným súdom funkciou súdneho komisára č. k. 5 D 88/2017-83, D not 44/2018 z 21. februára 2019, podľa ktorého poručiteľ zomrel so zanechaním závetu a na základe ktorého bol sťažovateľ

(ako zákonný dedič, pozn. ústavného súdu) odkázaný na podanie žaloby na okresnom súde o určenie, že holografný závet poručiteľa z 19. októbra 2012 je absolútne neplatný, a to v lehote 30 dní odo dňa právoplatnosti uznesenia.

2.4 Sťažovateľ sa domnieva, že uznesenie č. k. 5 D 88/2017-83 z 21. februára 2019 bolo notárkou vydané nezákonne a z uvedeného dôvodu podal 13. marca 2019 proti nemu odvolanie, ktoré doručil v odvolacej lehote notárke poverenej prejednaním dedičstva. O odvolaní sťažovateľa okresný súd do dnešného dňa nerozhodol, a preto 5. februára 2020 sťažovateľ požiadal konajúci súd o rozhodnutie o odvolaní. Na jeho žiadosť okresný súd žiadnym spôsobom nereagoval. Následne sťažovateľ požiadal 21. februára 2020 okresný súd elektronickou formou o sprístupnenie elektronického spisu, jeho žiadosť nebola vybavená.

2.5 Sťažovateľ postup súdu prvej inštancie vníma ako nesprávny a nezákonný, pričom absolútnou nečinnosťou okresného súdu mu podľa jeho tvrdenia vznikajú ďalšie výdavky psychicky ťažko zvládajúce situácie. Uvedomuje si skutočnosť, že existencia dvoch závetov nie je štandardnou situáciou v dedičskom konaní, avšak podľa jeho názoru nemôže spôsobiť takú zložitosť, aby ju súd nemohol vyriešiť v primeranej lehote. Od smrti poručiteľa uplynuli takmer tri roky a časový horizont, v ktorom je možné očakávať ukončenie dedičského konania, je možné len ťažko odhadnúť vzhľadom na postoj dedičov, existenciu dvoch závetov, psychický stav poručiteľa v čase spísania závetov a predpoklad súdneho konania o neplatnosť závetu.

2.6 Sťažovateľ ďalej uviedol, že počas troch rokov trvania napadnutého konania sa nachádza vo veľkej právnej neistote z dôvodov, že postup súdu je neúmerne zdĺhavý a do dňa podania ústavne sťažnosti nebolo ani rozhodnuté o ním podanom odvolaní. Z toho dôvodu podľa sťažovateľa dochádza aj k znehodnocovaniu dedičstva, najmä rodinného domu, ktorý v priebehu rokov chátra práve pre nevysporiadané vlastnícke vzťahy k nemu.

3. Na základe skutočností uvedených v ústavnej sťažnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní na okresnom súde vedenom

pod sp. zn. 5 D 88/2017 a sp. zn. Dnot 44/2018 porušené bolo. Súčasne sa sťažovateľ domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 3 000 € a náhrady trov konania.

II.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

4. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

7. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

8. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

9. Pri predbežnom prerokovaní návrhu takto ústavný súd skúmal, či dôvody uvedené v § 56 ods.2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré sú podané navrhovateľom bez právneho zastúpenia podľa § 34 a § 35 zákona o ústavnom súde a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu (§ 37 zákona o ústavnom súde), návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané zjavne neoprávnenou osobou, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde].

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

11. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

12. V okolnostiach danej veci v prípravnej fáze predbežného prerokovania považoval ústavný súd za vhodné požiadať okresný súd o vyjadrenie sa k obsahu ústavnej sťažnosti. Okresný súd vo svojom vyjadrení doručenom ústavnému súdu 20. júla 2020 uviedol podrobný chronologický prehľad procesných úkonov uskutočnených v napadnutom konaní.

13. Z obsahu ústavnej sťažnosti, vyjadrenia okresného súdu a preverení skutočností relevantných pre posúdenie veci ústavný súd zistil, že celková doterajšia dĺžka napadnutého konania do času podania ústavnej sťažnosti (takmer 3 roky) je síce na hranici akceptovateľnosti požiadavky dosiahnutia súdneho rozhodnutia v primeranej lehote, avšak do značnej miery bola ovplyvnená špecifickými okolnosťami konkrétneho prípadu.

14. Ústavný súd po vyhodnotení uskutočnených procesných úkonov v napadnutom konaní, v ktorom okresný súd začal konať 18. augusta 2017 po oznámení úmrtia poručiteľa matrikou mesta Ružomberok (oznámenie doručené okresnému súdu 29. júna 2017, pozn.), považoval za preukázané, že:

14.1 V súlade s § 16 a § 161 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“) bol na konanie a rozhodovanie vo veci prejednávania dedičstva po poručiteľovi ako súdny komisár poverený notár [REDAKOVANÉ]. Poverený notár 11. septembra 2017 vykonal lustráciu v Notárskom centrálnom registri závetov, v ktorom po poručiteľovi nebol zistený žiaden závet. Následne 26. septembra 2017 sa uskutočnilo predbežné vyšetrenie majetku, a to s neterou a spolužijúcou osobou poručiteľa, kde boli zistení súrodenci poručiteľa a ich právni nástupcovia, majetok poručiteľa a zároveň boli predložené dve listiny – závet spísaný vlastnou rukou poručiteľa z 9. októbra 2012 a závet písaný strojom z 2. septembra 2014 podpísaný poručiteľom za účasti štyroch svedkov. Následne vo veci konajúci notár realizoval úkony smerujúce k zisteniu aktíva a pasív poručiteľa (lustráciou peňažných ústavov, pozn.) a nehnuteľného majetku (lustrácia v evidencii katastra nehnuteľností z 28. septembra 2017, pozn.).

14.2 Dodatkom č.1 k Rozvrhu práce na rok 2018 s účinnosťou od 1. januára 2018 bol notár [REDAKOVANÉ] preložený rozhodnutím ministerky spravodlivosti Slovenskej republiky do sídla v Liptovskom Mikuláši, predmetná dedičská vec bola pridelená na konanie a rozhodovanie notárke [REDAKOVANÉ] (poverenie v uvedenej dedičskej veci vydané 1. februára 2018, pozn.).

14.3 Poverená notárka na žiadosť a urgenciu sťažovateľa, čo sa týka stavu napadnutého konania, v odpovedi z 12. septembra uviedla, že okrem bežného nápadu jej boli pridelené aj spisy notára [REDAKOVANÉ], a to v počte 40 spisov, ktoré bolo potrebné naštudovať a rozhodnúť o ďalšom postupe. Poukázala na náhle zhoršenie svojho zdravotného stavu, na hospitalizáciu v mesiaci júl 2018 (15 dní) a čiastočnú rekonvalescenciu v mesiaci august 2018 (15 dní). Z uvedeného dôvodu notárka v uvedenom období nekomunikovala ani s dedičmi v napadnutom konaní. Od mesiaca september 2018 poverená notárka priebežne komunikovala so všetkými účastníkmi napadnutého konania a uskutočňovala nevyhnutné procesné úkony smerujúce k zisteniu okruhu dedičov po zomrelom bratovi poručiteľa. Notárka 25. septembra 2018 upovedomila

všetkých dedičov o tom, že poručiteľ zomrel so zanechaním závetov, a ďalej ich upovedomila v zmysle ustanovení § 463 – 467 Občianskeho zákonníka. Na základe poučenia v zmysle § 189 CMP, § 463 – 467 a § 469 Občianskeho zákonníka nikto zo zákonných dedičov písomne ani ústne do zápisnice o dedičstve neodmietol, nebola preukázaná dedičská nespôsobilosť u dedičov. Všetci účastníci konania o dedičstve boli oboznámení s tým, že poručiteľ zomrel so zanechaním závetov. S poukazom na § 177 CMP notárka poučila dedičov o zákonnej lehote na vyjadrenie sa k odmietnutiu či prijatiu dedičstva a určila im lehotu na nahliadnutie do závetov a oboznámenie sa s nimi, a to do 30 dní od prevzatia upovedomenia o dedičskom práve a možnosti nahliadnuť do spisu.

14.4 Na žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľa z 10. októbra 2018 (odôvodnenej náročnosťou k nahliadnutiu priamo v spise) zaslala notárka kópie závetov poručiteľa sťažovateľovi. Notárke bolo následne 2. novembra 2018 doručené vyjadrenie právnej zástupkyne zákonných dedičov tretej dedičskej skupiny (sťažovateľa a jeho súrodenca, pozn.), v zmysle ktorého uvedení dedičia namietli neplatnosť závetov poručiteľa, a to holografného závetu z 19. októbra 2012 a alografného závetu z 2. septembra 2014.

14.5 Na pojednávanie 21. novembra 2018 notárka predvolala závetné dedičky, ktoré oboznámila s námietkami zákonných dedičov a zároveň ich vyzvala na predloženie písomností poručiteľa písaných vlastnou rukou v období okolo roku 2012. Ako vyplýva zo zápisnice z uvedeného pojednávania, závetné dedičky boli poučené notárom o tom, že alografný závet poručiteľa z 2. septembra 2014 nespĺňa náležitosti uvádzané v § 476b Občianskeho zákonníka, pričom prítomné závetné dedičky akceptovali neplatnosť predmetného závetu z dôvodu formálneho nedostatku.

14.6 Vo vzťahu k holografnému závetu poručiteľa z 19. októbra 2012 závetné dedičky prehlásili, že je platný, že predmetný závet je písaný a podpísaný poručiteľom, ktorý až do roku 2015 po mentálnej stránke bol v poriadku a nemal nedostatok poznávacích schopností ani rozpoznávacích schopností, ktoré by mu bránili byť plne spôsobilý na právne úkony. Poverená notárka [REDAKOVANÉ] uznesením z 21. februára 2019 odkázala zákonných dedičov [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] na podanie žaloby o určenie, že holografný závet z 19. októbra 2012 je absolútne neplatný z dôvodu, že listina nie je vlastnoručne napísaná ani podpísaná poručiteľom a že poručiteľ v čase zachovania

tohto závetu nebol dostatočne spôsobilý posúdiť dosah svojho konania, teda o určenie existencie absencie vôľovej zložky pre spísanie listiny tohto druhu, v lehote 30 dní odo dňa právoplatnosti uznesenia (uznesenie notára ako súdneho komisára č. k. 5 D 88/2017-83 z 21. februára 2019 bolo doručené sťažovateľovi 27. februára 2019, pozn.). Sťažovateľ 13. marca 2019 podal na notárskom úrade odvolanie proti uzneseniu notára ako súdneho komisára č. k. 5 D 88/2017-83 z 21. februára 201, pričom odvolanie a na vec sa vzťahujúci dedičský spis boli predložené okresnému súdu 28. marca 2019.

15. Ústavný súd poukazuje na to, že okresný súd ako súd príslušný na rozhodnutie (§ 73 ods. 1 CMP) o sťažovateľom podanom odvolaní proti uzneseniu povereného notára ako súdneho komisára č. k. 5 D 88/2017-83 z 21. februára z 2019 vo veci rozhodol uznesením č. k. 5 D 88/2017-98 zo 14. júla 2020, ktorým uznesenie ako vecne správne potvrdil.

15.1 Okresný súd vo svojom vyjadrení uviedol, že *„dôvody uvádzané sťažovateľmi v podanom odvolaní konajúci súd neuznal za opodstatnené, podľa názoru konajúceho súdu predmetné uznesenie notárky nebolo vydané nezákonne, uznesenie poverenej notárky z hľadiska procesného postupu nevykazuje vady, odôvodnenie rozhodnutia obsahuje všetky potrebné zákonné náležitosti, je vecné, prehľadné, podstata veci respektíve samotného problému je v odôvodnení napadnutého uznesenia veľmi podrobne opísaná ...“*.

15.2 Overením aktuálneho stavu napadnutého konania ústavný súd zistil, že uznesenie okresného súdu č. k. 5 D 88/2017-98 zo 14. júla 2020 nadobudlo právoplatnosť 25. júla 2020, čím napadnuté konanie (v časti prejednávania dedičstva), v ktorom sťažovateľ namietal nečinnosť okresného súdu, bolo právoplatne skončené.

16. Ústavný súd v súlade so svojou konštantnou judikatúrou uvádza, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01, ÚS 92/03, III. ÚS 359/08).

17. Ústavný súd uzatvára, že v postupe okresného súdu vzhladol ojedinelé narušenie plynulosti napadnutého konania vo fáze rozhodovania o odvolaní proti uzneseniu č. k. 5 D 88/2019-83 z 21. februára 2019 (obdobie 1 roka 5 mesiacov). Uvedené obdobie nečinnosti s ohľadom na špecifiká konkrétneho prípadu (zanechanie dvoch rôznych druhov závetov poručiteľa, početnosť podaní dedičov, pozn.) vo vzťahu k celkovej doterajšej dĺžke napadnutého konania ústavný súd nevyhodnotil svojou intenzitou za závažné do takej miery, aby dosiahlo ústavnoprávny rozmer. Je možné na tomto mieste konštatovať, že okresný súd po podaní žiadosti sťažovateľa o vydanie rozhodnutia v predmetnej veci (6. februára 2020, pozn.) odstránil svoju nečinnosť a obnovil plynulosť napadnutého konania.

18. Ústavný súd v tejto súvislosti zohľadnil aj skutočnosť, že priebeh napadnutého konania spadal čiastočne do obdobia vyhlásenia núdzového stavu 16. marca 2020 a jeho neskorších rozšírení uzneseniami vlády Slovenskej republiky podľa čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19. Prijaté právne opatrenia a celková spoločenská situácia (trvajúca do 16. júna 2020) nepochybne mali vplyv na plynulosť činnosti vo veci konajúceho súdu, avšak túto okolnosť mu na ťarchu nemožno pričítať.

18.1 Napadnuté konanie sa podľa názoru ústavného súdu do času podania ústavnej sťažnosti nevyznačovalo takými významnými priet'ahmi, aby ich bolo, čo sa týka ich intenzity, možné kvalifikovať ako zbytočné priet'ahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

19. S ohľadom na uvedené skutočnosti a v súlade so svojou doterajšou rozhodovacou činnosťou v okolnostiach danej veci preto neprichádza do úvahy, aby ústavný súd mohol postup okresného súdu v napadnutom konaní po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie kvalifikovať ako porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

20. Nad rámec veci ústavný súd konštatuje, že časový rámec ukončenia napadnutého konania a tým aj odstránenia právnej neistoty sťažovateľa bude nesporne ovplyvnený procesnou aktivitou sťažovateľa, konkrétne (ne)podaním určovacej žaloby o absolútnu neplatnosť holografného závetu poručiť z 19. októbra 2012 do 30 dní od nadobudnutia právoplatnosti uznesenia notára ako súdneho komisára č. k. 5 D 88/2017-83 z 21. februára 2019 v spojení s uznesením okresného súdu č. k. 5 D 88/2017-98 zo 14. júla 2020.

21. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa obsiahnutých v petite jeho ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13.októbra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu